

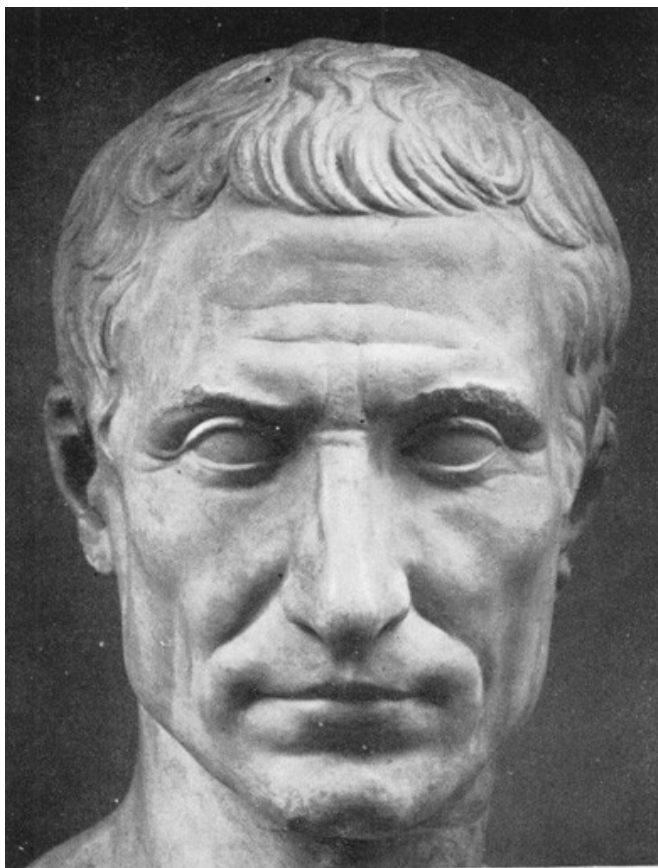

VIATA DE LICEU

se traieste o singura data!

Introducere

DEFINIREA CONCEPTELOR DE LATINITATE SI DACISM

Latinitatea este un curent de idei referitor la originea latină a unui neam.

Dacismul este un curent ideologic autohton, afirmat la începutul

secolului al XX – lea și caracterizat prin exagerarea contribuției dacilor în etnogeneza

românească.

Dacii si romanii

I. Geto-dacii si lumea mediteraneana

Geto-dacii au fost locuitori ai spatiului carpato-dunarean-pontic incepand din epoca fierului. Reprezinta ramura nordica a tracilor, popor de origine indo-europeana.

In izvoarele istorice grecesti sunt numiti *geti*. Prima mentiune a getilor dobrogeni o face Herodot in secolul al VI-lea i.Hr., numindu-i "*cei mai viteji si mai drepti dintre traci*".

Izvoarele istorice romane ii numesc *daci*. Prima mentiune este facuta de Caesar in secolul I i.Hr..

Geograful grec Strabon, in lucrarea sa "Geografia", sustine ca dacii si getii reprezinta un singur popor. El mentioneaza ca partea superioara a fluviului (Dunarea) este numita *Danubiu* si ca tinuturile de aici se afla sub stapanirea dacilor; partea inferioara a fluviului este numita *Istros* si tinuturile de aici se afla sub stapanirea getilor. Strabon arata ca dacii si getii au aceeasi limba, demonstrand astfel, ca intr-adevar getii si dacii formeaza un singur popor.

Teritoriul de locuire al geto-dacilor avea ca limite: la Nord- Carpatii Padurosi, la Vest- Dunarea Mijlocie, la Sud- Muntii Balcani, iar la Est- Marea Neagra si raul Bug.

Geto-dacii traiau organizati in triburi si uniuni de triburi (ex.: carpi, costoboci, buri), conduse de sefi militari, si aveau drept centru o asezare fortificata, al carui nume continea adesea terminatia "-dava".(ex.: archidava, petrodava, tamasidava).

Inventarul asezarilor geto-dace cercetate de arheologi e bogat: unelte de fier, de agricultura si mestesugarit, arme, ceramica lucrata cu mana sau cu roata olarului.

In lumea geto-dacilor exista si o stratificare sociala: aristocratia(tarabostes/ pileati) era reprezentata de mari proprietari de pamant si preoti, oamenii de rand(comati/ capilati) erau producatori liberi (agricultori, negustori, mestesugari) si putini sclavi.

Religia geto-daca era politeista, dominata de Zamolxis(Zalmoxis), zeu supreme si zeu al pamantului si naturii. Gebeleizis era zeul cerului si al luminii, Bendis era zeita lunii si a padurii si mai exista un zeu al razboiului asemanator cu Ares(la greci) si Marte(la romani). Preotii aveau un rol importanta in conducere si se ocupau si de stiinte. Ei construiau sanctuare in aer liber situate pe inaltimi, iar cele mai numeroase erau la Muntele Sfant situat pe Dealul Gredistii.

II. Geto-dacii si alte popoare

Geto-dacii au intrat in contact cu alte popoare si civilizatii cu care au realizat schimburi reciproce de valori culturale:

- a) influente persane si scitice- in prelucrarea metalelor pretioase;
- b) influente celtice- in perfectionarea metalurgiei fierului, dar si in roata olarului;
- c) contacte cu lumea mediteraneana- roata olarului si moneda in schimburi economice (de la greci).

In secolele VII-VI i.Hr. pe tarile pontului Euxin, grecii au intemeiat mai multe colonii(in 657 i.Hr.: Histria(Istros), Tomis(Constanta), Callatis (Mangalia), Olbia, etc.). contactele geto-dacilor cu coloniile grecesti au fost mai ales de natura economica si au accelerat progresul geto-dacilor (noi tehnici metalurgice, folosirea monedei, roata olarului). Contactele militare cu lumea greco-macedoneana pun in evidenta aspecte referitoare la civilizatia geto-dacilor. Relatiile cu grecii au fost in general bune si au cunoscut o intensa viata culturala de un elenism veritabil. Geto-dacii vindeau grecilor grane, ceara, miere, piele, materii prime si sclavi, iar geto-dacii cumparau de la greci masline, ulei de masline, citrice, obiecte de podoaba, ceramica de buna calitate, vin grecesc, etc.

In anul 335 i.Hr. are loc o confruntare intre armata lui Alexandru Macedon si getii din Nordul Duncarii. Aceasta expeditie a lui Alexandru Macedon din Secolul IV i.Hr. pune in evidenta existenta unei uniuni de triburi in campia de la Nord de Dunare, care dispunea de 4000 de calareti si 10.000 de pedestrasi. Principalele ocupatii ale locuitorilor erau pescuitul si olaritul.

In anul 300 i.Hr. au loc conflictele dintre Lisimach si Dromichaites, care era conducatorul unei uniuni tribale din campia Nord-Dunareana cu centrul la Helis. Este scoasa in evidenta forta militara considerabila a geto-dacilor care obtin victoria impotriva macedonenilor.

III. Regalitate si religie

Secolele I î.Hr. și I d.Hr. au cunoscut în Dacia o perioadă de apogeu a civilizației fierului.

În secolul I î.Hr. se naște statul dac, care a fost o *monarhie militară*.

1. Statul dac în timpul lui Burebista (82-44 î.Hr.)

Ajutat de marele preot Deceneu, Burebista va reuși să unească uniunile de triburi fie pe cale diplomatică, fie prin forță.

Strabon, în lucrarea sa "Geografia", relatează că Burebista "l-a ridicat pe oamenii acestia ticalosiți de nesfârșitele războaie prin abținerea, sobrietate și ascultare de porunci". Tot Strabon relatează că regatul lui Burebista va ajunge în câțiva ani "o mare stăpânire (...)" ba chiar va ajunge să fie temut chiar și de romani.

Datorită forței sale militare, regele dac va duce o politică externă activă. Astfel, el l-a cucerit pe celti, bastarni, sciti și toate coloniile grecești de la Olbia la Apollonia.

În ceea ce privește relațiile lui Burebista cu romanii, acestea au fost mult mai diplomatice, deoarece în anul 48 î.Hr. se va amesteca în războiul civil dintre Caesar și Pompeii, sprijinindu-l pe Pompeii. El este omorât și Caesar se pregătește să atace Dacia. Expediția romanilor nu a mai avut loc, deoarece Caesar a fost asasinat în martie de Brutus și Caius. Astfel războiul nu a mai avut loc; chiar și Burebista a fost asasinat în același an, cazând prada unui conflict intern.

După moartea lui Burebista, statul va fi condus de Deceneu, care va continua prin autoritatea sa spirituală să-l instruiască pe daci, îmbogățind permanent incinta sacra de pe Dealul Gradistei cu noi sanctuare.

Iordanes afirmă că Deceneu i-a intruit pe daci în ramurile filozofiei, i-a învățat logica și morala și unele secrete din astronomie și medicină.

Cu toate acestea, marea formațiune a lui Burebista se va destrăma în patru și apoi în cinci formațiuni politice, iar coloniile grecești și triburile de alt neam își vor proclama neamul.

După Deceneu, daco-getii au fost conduși de Comossicus, Corillos-Scorillo și Duras, tatăl lui Decebal.

2. Statul dac în timpul lui Decebal (87-106)

Pe fondul agravării pericolului roman, urmașul lui Duras, Diurpaneus, a refăcut unitatea statului dac. În timpul lui Decebal era mai redus ca

intindere, dar era mai dezvoltat din punct de vedere economic si mai bine organizat. Astfel, Decebal va intari vechile cetati dacice (Blidaru, Costesti, Capalna) si va construi altele noi, toate avand rolul de a apara capitala Daciei.

In secolul I, in Dacia pulsa o vie activitate economica. Atfel, descoperirile arheologice au scos la iveala existenta a zeci de ateliere pentru prelucrarea metalelor (mai ales a fierului).

Decebal e cel care numeste pentru prima data prefecti in funtea agriculturii si a cetatii. Descoperirile monedelor ilustreaza stransele legaturi comerciale cu grecii si romanii. Regele dac a avut mai multe razboaie cu romanii:

a) In timpul lui Domitian:

In anul 87, romanii il trimit pe generalul Cornelius Fuscus, dar Diurpaneus obtine o insemnata victorie, iar el este numit Decebal(us) si va fi recunoscut unic conducator.

Istoricul Dio Cassius : "era uimitor in intocmirea planurilor de razboi si in realizarea lor, priceput in alegerea momentului celui mai potrivit pentru atac, ori pentru retragere, mester in a intinde curse, ager in lupte".

In anul 88, Decebal se va lupta cu Tettius Iulianus, dar va fi invins la Tapae. Cu toate acestea, in anul urmator se va incheia o pace avantajoasa cu romanii, pentru ca imparatul suferise uneloe infrangeri, mai ales din partea germanicilor. Pacea din 89 a fost avantajoasa, Decebal devenind "client" al Romei, iar statul dac "clientenar" (primeau bani si mesteri pentru a fortifica armata si cetatea). Acest lucru a contribuit la sporirea fortei economice si militare a Daciei.

b) In timpul lui Traian:

In anul 98, pe tronul Imperiului Roman urca Traian (98-117). Traian vroia sa cucereasca Dacia, avand la baza urmatoarele cauze: imparatul dorea sa spele "rusinea" rezultata din pacea din 89; Decebal a folosit clauzele tratatului pentru a-si spori capacitatea de lupt. Astfel, el a atras in armata Daciei un numar mare de transfugi recrutati dintre militarii romani cei mai destoinici; dacii si-au fortificat puterea cetatii si au fabricat masini de lupta eficace; armata daca, pregatita de militarii romani, deprindea tactica de lupta romana; Dacia devenise prea puternica pentru ca romanii sa poata asigura securitatea deplina a frontierei danubiene; aurul dacilor, bogatiile solului si ale subsolului, ale minelor si ogoarelor.

In urma celor doua mari razboaie din anii 101-102 si 105-106 dintre daci si romani, Dacia este cucerita de romani. Astfel, Dacia lui Decebal dispare, nascandu-se o noua Dacie, strict controlata de romani.

Dacia era o provincie de rang imperial, subordonata direct imparatului si era administrata de un guvernator numit Legatus Augusti. Fiind situata la grad imperial, deci in contact direct cu popoarele barbare, provincia Dacia a fost aparata de un numar mare de soldati romani si de o retea de castre romane asezate de-a lungul limes-urilor. Astfel a continuat sa traiasca in fostul stat dac o populatie ce a fost supusa romanizarii.

Romanizarea este un process complex de simbioza si sinteza etno-lingvistica si culturala intre autohtonii daci si colonistii romani. A insemnat insusirea culturilor materiale si spirituale ale romanilor de catre daci si a fost un process amplu, care s-a desfasurat in trei etape:

- I. secolulu I i.Hr. si secolul I d.Hr. – primele contacte cu romanii;
- II. 106-271 – romanizarea propriu-zisa;
- III. dupa 271 → aproximativ secolul VIII – formarea poporului roman.

Din punct de vedere religios, au aparut fenomene precum *interpretatio romana*(=adorarea sub nume romane a unor divinitati neromane) si *sincretismul religios*(=contopirea mai multor divinitati de religii diferite).

Scoala ardeleana

Scoala ardeleana este miscare ideologica si culturala cu caracter iluminist a intelectualitatii romanesti din Transilvania, care a continuat si dezvoltat liniile directe antifeudale si nationale ale programului formulat de Inochentie Micu Klein.

Prin principalii sai reprezentanti – Samuil Micu, Gheorghe Sincai, Petru Maior si Ion Budai-Deleanu -, dar si prin contemporanii si continuatorii lor mai modesti – Ion Molnar-Piuaru, Dimitrie Eustatievici, Radu Tempea, Paul Iorgovici, D. Tichindeal, C. Diaconovici-Loga, Ion Barac, Vasile Aaron, s.a. -, Scoala ardeleana a urmarit realizarea unui program cultural menit, pe de o parte, sa-i educe pe romani in spiritul iluminismului, iar, pe de alta parte, sa le sustina cu argumente stiintifice revendicarile politice.

Deceniile in care isi desfasoara activitatea invatatiei Scolii ardelene sunt marcate de adancirea crizei oranduirii feudale pe teritoriul tarii noastre.

In pofida exagerarilor si confuziilor, invatatiei Scolii ardelene concep, in general, in spirit realist rationalist relatiile straromanilor cu triburile migratoare. Nu este vorba de un process de adaptare la un *modus vivendi* unic, stereotip, ci de un foarte elastic si complex process de adaptare la conditiile atat de diferite pe care le implica lunga si dramatica epoca a invaziilor, in care trebuie luate in considerare atat particularitatile teritoriului locuit, cat si specificul triburilor migratoare, ceea ce demonstreaza prezenta unor elemente naiv materialiste si spontan dialectice in conceptia invatatilor romani din Transilvania despre continuitatea majoritatii straromanilor in Dacia. Semnificativa, din acest punct de vedere este demonstratia teoretica a lui Petru Maior din "Istoria pentru inceputul romanilor in Dacia", mai ales in partea relativa la evenimentele descrise de notarul anonim al regelui Bela:

"Zisei mai sus ca romanii cei din Dachia nu numai pre la munti, ci si pre sesuri au ramas statornici, in lacasurile si in mosiile sale, pentru ca ghintele varvare, care navalea in Dachia, mai vartos avand zburdare si datica a face prada printr-alte tari, decat a lucra pamantul, nu avea cauza de a zahai pre romanii cei de pre la sesuri, de oara ce si lor bine le prindea romanii aceia, precum spusei mai sus. Insa, precum romanii cei de la sesuri erau supusi navalitoarelor ghinte varvare, asa, nu ma indoiesc ca cei de pre la munti nu numai intr-un loc avea printipii sau capeteniile asle cu imparatie, care nu atarna de la varvarele ghinte. Pentru ca la aceia nice nu putea razbate varvarii, nice de la locurile acele nu avea lipsa ca sa le supuna sie, deoarece ei si pre la sesuri putine locuri umplea cu familiile sale."

Învățații romani își întocmisera un adevărat program de redresare a limbii. Socotind un prim pas important făcut în această direcție de predecesori prin introducerea limbii române în biserică, după ce s-a scurs cam un secol, înaintașii noștri iarăși au scos limba slava, păstrând alfabetul - urma să întreprindă și restul, odată cu reforma învățământului. Gramatica însăși făcea parte din acest program, fiindcă pregătea și fundamenta introducerea alfabetului latin al structurii acesteia. Aceștia trebuia să li se adauge și un dicționar roman pentru a trece la acțiunea de "vindecare" a limbii.

Vasile Parvan

-Getica-

În scopul rezolvării problemelor legate de istoria Daciei, a organizat o serie de săpături sistematice, îndeosebi în stațiunile arheologice din a doua epocă a fierului

Pe baza rezultatelor parțiale ale săpăturilor a scris "Getica" (1926), o vastă sinteză istorică - arheologică, prin care a readus în prim plan al cercetării istorice rolul politic și cultural al daco-getilor; unele lipsuri și exagerări (printre care accentuarea rolului scitilor și al celtilor în dezvoltarea culturii geto-dace) nu stărbesc valoarea acestei lucrări.

Lucian Blaga – Revolta fondului nostru nelatin

Un prieten îmi vorbea despre înrâurirea slavă asupra literaturii noastre; închinător îndârjit la altarul latinității - clare și măsurate - el nu îngăduia nici cea mai mică alterare sau spălăcire a acesteia prin "maximalismul slav" [...]. În entuziasmul de o clipă al învierii - sunt foarte mulți cei ce împărtășesc exclusivismului latin, care cu finețea lui Anatole France nu vede în opera lui Dostoievski decât o monstruoasă ciudățenie.

Se exagerează. Și nu înțelegem de ce.

Acest orgoliu al latinității noastre e moștenirea unor vremuri când a trebuit să suferim răsul batjocoritor al vecinilor, care cu orice preț ne voiau subjugăți. Azi e lipsit de bun simț. - Vorbim despre spiritul culturii noastre; vrem să fim numai atât: latini - limpezi, raționali, cumpătați, iubitori de formă, clasici, - dar vrând-nevrând suntem mai mult. Însemnatul procent de sânge slav și trac, ce clocotește în ființa noastră, constituie pretextul unei

probleme, care ar trebui pusă cu mai multă îndrăzneală. Tinerețea ne îndeamnă să turburăm idealul leșnicios al celor mulți îngâmfați, aruncându-le în suflete o îndoială. Să ni se ierte tinerețea. Se va zice că spunem mituri. Ei bine; numiți-le basme. Avem însă convingerea că adevărul trebuie să fie expresiv - și că miturile sunt prin urmare mai adevarate decât realitatea.

Cunoaștem experimentul încrucișării unei flori albe cu o floare roșie a aceleiași varietăți. Ce înseamnă cuvântul acesta ? Ca și generațiile noua ce se nasc din împreunarea celor două flori – însușirile uneia dintre ele sunt stăpânitoare; bunaoara, cele mai multe vor fi albe. S-a dovedit însă că din când în când, cu oarecare ciudată regularitate, reapar și însușirile curate ale celeilalte flori. E o izbucnire din mister, când nici nu te aștepti. Vechile însușiri le-ai crezut pierdute pentru întotdeauna, ele se afirmă totuși din timp în timp în toată splendoare lor trecută. Într-o îndepărtată analogie cu experimentul acesta biologic – atât de convingător în simplitatea sa se poate spune, că în spiritul românesc e dominantă latinitatea, liniștită și prin excelență culturală. Avem însă și un bogat fond slavo-trac, exuberant și vital, care oricât ne-am împotrivi, se desprinde uneori din corola necunoscutului răsărind puternic în conștiințe. Simetria și armonia latină ne e adeseori sfârticată de furtuna care fulgeră molcom în adâncimile oarecum metafizice ale sufletului românesc.

E o revoltă a fondului nostru nelatin.

Nu e lucru nou: suntem morminte vii ale strămoșilor. Între ei sunt de aceia pe care îi ocrotim și-i îmbrățișăm cu toată căldura, din motive istorice și politice; dar avem și strămoși pe cari îi tratăm ca pe niște copii vitregi ai noștri. Atitudine lipsită de înțelepciune, deoarece cu cât îi ținem mai mult în frâu întinericului, cu atât răscoala lor va fi mai aspră, mai tumultuoasă - putând să devină fatală "privilegiaților" de astăzi. Istoria noastră se proiectează mai mult în viitor decât în trecut. E bine să ne dăm seama de puterile potențiale care ne zac în suflete - vulcani în fundul mărilor. De ce să ne mărginim numai la un ideal cultural latin, care nu e croit în asemănare desăvârșită cu firea noastră mult mai bogată. Să ne siluim propria natură - un aluat în care se dospesc atâtea virtualități? Să ne ucidem corsetându-ne într-o formulă de claritate latină, când cuprindem în plus atâtea alte posibilități de dezvoltare? - Întrebarea va neliniști multe inimi. Din partea noastră, ne bucură când auzim câte un chiot ridicat din acel subconștient barbar, care nu place deloc unora. Așa cum o înțelegem noi - într-adevar nu ne-ar strica puțină barbarie. Dacă privim în jur sau în trecut, întâlnim o apariție simbolică: Hașdeu - misticul: un mare îndemn pentru viitor.

Cunoscutul ritm de liniști și de furtună, de masură și de exuberanță, ce-l găsim în viața altor popoare, se lamurește mai mult prin logica inerentă istoriei, prin alternarea de teze și antiteze, cum le-a determinat un Hegel bunaoara. Acelasi ritm are la noi rădăcini cu mult mai adânci în însușiri temeinice de rasă. Deosebirea îngaduie frumoase perspective istorice.

Cei ce aparțin trecutului cu pozitivismul lor sec sau neastamparat vor mormăi în barba lor apostolică : e un romantic. Ca să nu le las nici o îndoială, marturisesc : un romantic ? – într-un singur înțeles, da. Și anume întrucât am convingerea că adevărul trebuie să fie expresiv și că miturile sunt prin urmare mai adevarate ca realitatea.

Spre o noua fizionomie spirituala a poporului roman

Publicat in revista clujeana « Gandirea »(nr.10, 1921), studiul « Revolta fondului nostru nelatin » sustine ideea ca fizionomia spirituala a poporului roman, evident de structura fundamental romanica, este cu mult mai bogata, intrucat aceasta cuprinde si elemente dacice, autohtone, rasaritene, adica nelatine.

Studiul « Revolta fondului nostru nelatin » formuleaza o categorica atitudine impotriva « exclusivismului latin », pe care il considera o exagerare.

Elaborat dintr-un interes cu totul deosebit fata de viata spirituala si religioasa a getilor, studiul lui Lucian Blaga reprezinta « o reactie impotriva orgoliului latinitatii excesive »(Al.Tanase), « mostenire a unor vremuri cand a trebuit sa suferim rasul batjocoritor al vecinilor care cu orice prît ne vroiau subjugati .»(Lucian Blaga)

Prin « Revolta fondului nostru nelatin », Lucian Blaga afirma ca unii cercetatori sustin, unilateral, latinitatea exclusiva a poporului roman, solicitand necesitatea de a se recunoaste ca fondul nostru etnic este mult mai bogat si nu se reduce doar la claritatea, limpezimea si armonia spiritului latin.

Fizionomia spirituala a poporului roman, de structura fundamental romanica, cuprinde, in viziunea lui Lucian Blaga, si filoane dacice, autohtone, rasaritene, adica nelatine. In aceasta situatie, aceasta sinteza spirituala nu poate fi redusa doar la mostenirea latina si la componenta rationalismului apusean.

Situare contextuala

Intervenind in problemele tracismului, Lucian Blaga simte nevoia sa aduca interpretarilor lui Vasile Parvan din « Getica » o serie de retusuri, afirmand ca « ilustrul profesor » « a propus in Getica unele ipoteze cu privire la ceea ce a putut sa fie candva, in protoistoria sa, spiritul stramosilor nostri ».

Profund interesat de viata religioasa a getilor, Lucian Blaga nu este de acord cu procedeul de a atribui getilor credinta intr-o singura divinitate si critica teza fundamentala a lui Parvan despre monoteismul getilor, despre credinta lor intr-un singur zeu unic de natura unanina, zeu al cerului senin, un zeu al cerului senin, un zeu al puterilor ceresti. In replica, Blaga sustine ca, la geti, celalalt taram nu este cerul, ci a fost imaginat ca o intrare in munte prin pesteri sau guri de plaiuri.

In acest sens, Lucian Blaga apeleaza in special la examenul comparat al mitologiilor indo-europene, care sunt politeiste si antropomorfizante.

Teza sustinuta de Vasile Parvan in legatura cu religia monoteista a getilor este numita de Lucian Blaga « un fel de proiectie subiectiva a unui suflet preocupat de cele mai sublime probleme .»

In viziunea lui Lucian Blaga, mitologia geta cultiva o seama de zei, printre care Zalmoxe avea o intaietate ierarhica, intocami ca Zeus la greci.

In spiritualitatea romaneasca, elementul latin e dominant, dar exista si un bogat fond slavon-trac, exuberant si vital, care « se desprinde uneori din corola necunoscutului... », cele tracice si rasaritene, care uneori afecteaza simetria latina a spiritului nostru.

Fundamentele etno-culturale si conditiile in care a evoluat poporul roman au furnicat o serie de argumente in sprijinul tezei ca in spiritualitatea romaneasca putem descoperi o sinteza Occident/Orient. Un asemenea punct de vedere va fi sustinut de Mircea Eliade.

Opiniile formulate de Vasile Parvan in Getica si exagerarile venite din partea unor esteticieni din epoca au determinat o serie de noi formulati din partea lui Lucian Blaga. Acesta era evident ingrijorat de consecintele « revoltei sufletului nostru nelatin » si a negat, intr-un curs universitar din 1940, spiritualismul religiei dacice, careia ii restituie dimensiuni mai generalizate. Mai tarziu, in 1943, in eseu intitulat chiar Getica, autorul Trilogiei culturii revine asupra punctului de vedere formulat de Vasile Parvan despre etnogeneza spirituala romaneasca, considerand ca acesta a dat o interpretare unilaterala faptelor istorice, exagerand si generalizand pe suportul unor date insuficiente.

Mircea Vulcanescu – ISPITA DACICA *(fragment)*

« Iata, de pilda, in paralela, felul in care se imbina elementele similare slav si latin, in structurile deosebite ale sufletelor polon si romanesc. De o parte, un fond ancestral slav, vadit prin toate caracterele categoriilor constitutive peste care se suprapune, prin catolicism, lumea romana, ca spirit organizator. Deci, o lume fundamentala tulbure si tulburata, in echilibru nestabil, cu nazuintele nemasurate, supusa ordonarii unui factor voluntar, din afara, care tine cumpenele. De alta parte, aceleasi elemente dau, in alta combinatie, o sinteza rasturnata : un fond ancestral traco-latin masurat si echilibrat, un om care este stapan pe el si sociabil, chiar in afara oricarei ierarhii un om cuviincios, cu frica lui Dumnezeu, cumsecade in toata puterea cuvintului ; peste care se suprapun insa categoriile regulative slave, cu

dezechilibrul lor interior si cu lipsa lor de masura si ordine. Rezultatul? Aceasta « tara buna », peste care se aterne «randuiala si tocmeala », vai de ele ! »

Viziunea romaneasca asupra existentei

Personalitate complexa, filosof si sociolog, Mircea Vulcanescu (1904-1952) este unul dintre cei mai profunzi ganditori din generatia interbelica.

Inecand sa determine caracteristicile spiritualitatii romanesti, Mircea Vulcanescu realizeaza in lucrarile « Omul romanesc »(1937) si « ispita dacica »(1941) un studiu al «sufletului » romanesc.

Intrucat « sufletul oricarui popor nu este decat o arhitectura de ispite », Mircea Vulcanescu analizeaza profunzimile si complexitatea sufletului romanesc prin « ispitele » care l-au incercat, prin comportamentele stratificate si contropite in « arhitectura » sa : ispita tracica, greceasca, bizantina, franceza, germanica, slava, etc., fiecare dimensiune fiind actualizata sau stand in latenta, in functie de imprejurari.

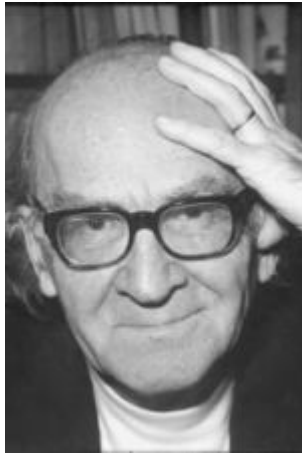
Sufletul nostru este vazut ca «rezultanta intalnirilor», ca o realitate de sinteza, in care s-au intalnit tendinte diverse, aflate in interdependenta.

Dincolo de toate controversile privind importanta culturii daco-romane, s-au evidentiat o serie de initiative cu totul remarcabile pentru evolutia constiintei romanesti.

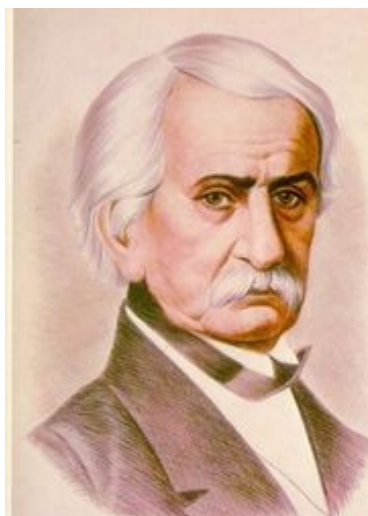
Plasat in imediata continuitate a miscarii umaniste romanesti, a lui Dimitrie Cantemir si a exponentilor Scolii Ardelene, B.P. Hasdeu a relansat problema substratului dacic, dand astfel o replica teoriilor care negau caracterul autohton al romanilor si continuitatea lor in vatra dacia.

Vasile Parvan redescopera fondul autohton, getic, urmat de Lucian Blaga, care radiografiază matricea noastră stilistică, relevată în cultura populară și fizionomia spirituală a poporului roman, de structură fundamental romană, prin filioanele nelatine pe care le cuprinde (dacice, aurohtone și răsăritene).

Mircea Eliade revine asupra acestui fond mitic, popular si anonim al culturii, dimpreuna cu George Calinescu, care demonstreaza ca modernitatea noastra literara se sprijuna pe un fond ancestral si popular, ca « noi nu suntem primitivi, ci batrani », « niste autohtoni de o impresionanta vechime ».

Gheorghe Asachi
(1788- 1869)

Nascut in orasul Herta din Ucraina pe data de 1 martie 1788, Gheorghe Asachi este un foarte important reprezentant al literaturii din perioada pasoptista, intemeietor al nuvelei istorice romanesti.

Poet, dramaturg, prozator, traducator, pictor si istoric roman, a scris o multitudine de opere dintre care amintim:

- versuri: "Sirena lacului" "Jijia"
- ode: "La Italia" "La patrie" "Increderea in Dumnezeu" "Privegherea ostasului in Moldova"
- elegii: "La moartea parintelui meu" "Lacul lui Ovid" "Imnul de sara"
- sonete: "Catra Tibru" "Ficei mele Eufrosina" "Dafine" "Laura"
- anacreotice: "Amorul plagat" "La pictor" "Dorul" "Albina si trantorul"
- cantece, imnuri, meditatii, satire, balade, legende, fabule.
- nuvele istorice: "Valea alba".

- teatru: "Petru Rares"(1853) "Serbarea pastorilor moldoveni" "Turnul Butului"(1863).

Gheorghe Asachi a fost cel care a publicat prima gazeta romaneasca din Moldova, "Albina Romaneasca"1829, si tot lui e se audc meritele pentru organizarea primelor reprezentatii teatrale in limba romana, in anul 1816.nuvelele sale au reprezentat sursa de inspiratie pentru nuvele scriitorului Costache Negruzzi.

Isi termina studiile liceale in Polonia la Lemberg in 1804 si studiaza astronomia, arheologia si epigrafia in strainatate. Insa in 1812 revien in Moldova unde isi accentueaza atentia asupra culturii romane. In anul 1869 pleaca din nou la Lemberg pentru a cumpara manuscrisul "Tiganiadei" de Budai Deleanu.

La Italia

*Vă urez, frumoase țărături ale-Ausoniei antice,
Cungiurate de mări gemeni, împărțite de-Apenin,
Unde lângă laurul verde crește-olivul cel ferice,
Unde floarea nu se trece sub un ceri ce-i tot senin,
Undre mândre monumente ale domnitoarei ginte
Înviază mii icoane la aducerea aminte!*

*Vă urez... că cine poate fără dor, fără-umilință,
Acea pulbere să calce, al eroilor mormânt,
Ce în curs de ani o mie a stătut în biruință
Ș-asăzi vii sunt prin exemple de virtute și cuvânt,
Încât în asemănare nu a fost, sub orice nume,
Mai măreț, nimic, nici trainic, de când omul este-n lume!*

*Pe a Tibrului șes Roma tăbărâtă-i ca un munte
Din palaturi surupate și mormânturi adunat,
Între care Capitolul o cărunță nalță frunte
Ce de barbari și de timpuri cu respect i s-a pastrat;
Unde un popor de statui, a lui Fidias urzire,
Vânta Greciei ș-a Romei îmi arată la privire.*

*Între surupate temple, obelisce și coloane,
Ca un turn de fier întreagă stă colona lui Traian;
Pre ea vād: Istrul se pleacă Iasienei legioane,
Cum cu patria sa pere-a Decebalului oștean
Și cum în deșarta Dacie popor nou se-ntemeiază,
De-unde limba, legi și nume a românilor derează.*

*Când în codru vechi stejarul e răpus de bătrânețe,
Din a sa mănoasă țărână cresc plăcute floricele;
Așa după-a Romei paos, în alese frumusețe,
Răsărit-au noi lucefiri: Ariost și Rafaele,
Galileu, Columb, ș-Italiei, ce prin genia lor luce,
Ca-n vechime lumea astăzi necurmat tribut aduce.*

*În grădin-asta Europei, unde rostul dulce sună,
Și pictura, armonia, prin un farmec a supus
Pe a lumei sclavi și domnii, carii pururea s-adună,
Plini de dorul amirărei, de la nord și de l-apus,
Un român a Daciei vine la străbuni, ca să sărute
Țărna de pe-a lor mormânturi și să-nvețe-a lor virtute!*

În opera literară „La Italia”, autorul Gheorghe Asachi aduce lauda romanilor și își exprimă mandria față de apartenența poporului românesc la spiritualitatea și la civilizația română, prin fenomenul de romanizare.

Poezia începe prin să exprime o urare adresată teritoriului ocupat de Imperiul Roman: *Vă urez, frumoase țărături ale-Ausoniei antice,
Cungiuurate de mări gemeni, împărțite de-Apenin,
Unde lângă laurul verde crește-olivul cel fericit,
Unde floarea nu se trece sub un ceri ce-i tot senin,
Unde mândre monumente ale domnitoarei ginte
Înviază mii icoane la aducerea aminte!* Locul ocupat cândva de marea romană este un loc sfânt, care aduce aminte și astăzi de bătăliile și luptele ce s-au petrecut între ei și popoarele pe care le-au cucerit cu atâta strădanie. Versul „unde floarea nu se trece sub un ceri ce-i tot senin” se referă la faptul că viața romanilor nu a fost una ușoară mereu, dar ei au muncit și au luptat pentru ei și au rănit iar munca lor a dat roade, deși nu întotdeauna viața e senină, floarea muncii lor se vede frumoasă și maiestru chiar și în ziua de azi.

Gheorghe Asachi îmbină în această poezie de adorație elemente și termeni istorici referitori la luptele dintre daci și romani, la conducătorii ambelor părți și la urmarile luptelor dintre cele două civilizații. În strofa a patra este prezentată Columna lui Traian, falnică, simbol al rezistenței romanilor și al puterii lor de luptă. Apare o comparație menită să facă columna lui Traian mai puternică „ca un turn de fier întreaga stă colona lui Traian”, este întreaga, puternică, exact ca și fierul, indistructibilă, la fel ca puterea Imperiului Roman. Aceasta zidire este o povestire a decaderii lui Decebal: „cum cu patria sa pere-a Decebalului osten” și a romanizării poporului dac: „și cum în deșerta Dacie popor nou se-ntemeiază”. Ultimul vers al acestei strofe exprimă credința lui Asachi referitoare la faptul că românii sunt un popor de origine latină, română: „de-unde limba, legi și nume a romanilor dărează”.

În ultimele versuri ale poeziei autorul exprimă faptul că deși sunteți un popor latin există foarte multe elemente dacice în limba noastră, în modul de a trăi, de a vorbi, de a gândi: „un român a Daciei vine la străbuni, ca să sărute Țărna de pe-a lor mormânturi și să-nvețe-a lor virtute!”. Aici este explicat respectul pe care îl avem pentru strămoșii noștri, dacii, pentru curajul cu care și-au apărut teritoriul și pentru viața lor.

Poezia mai face referire și la mari filozofi sau descoperitori cum ar fi: Aristotel, Rafael, Galileo Galilei și Columb. Lor, autorul le asociază un caracter român, astfel fiind recunoscută din nou inteligența și marea Imperiului Roman.

Prin această opera literară, scriitorul Gheorghe Asachi a oglindit teoria latinității poporului român din punctul său de vedere, adoptând o stare de respect față de romani și mandrie față de apartenența la spiritualitatea română.

VIATA DE LICEU

se traieste o singura data!

Vasile Alecsandri
(1821- 1890)

Nascut la Bacau pe data de 21 iulie 1821, Vasile Alecsandri se numara printre cei mai de seamă scriitori romani. A fost poet, dramaturg, folclorist, om politic, diplomat, ministru, academician roman. El este creatorul teatrului românesc și a literaturii dramatice în România.

Vasile Alecsandri este cel care întemeiază revista „România literară” în anul 1855.

Mihai Eminescu îl respecta foarte mult și îi dedica niște versuri:

*„S-acel rege al poeziei, vecinic tânăr și fericit,
Ce din frunze îți doinește, ce cu fluierul îți zice,
Ce-nșirând margăritare pe-a stelei blândă rază
Acum seculii strabate, o minune luminoasă,
Acum rade printre lacrimi, când o cântă pe Dridi...”*

A fost într-o relație de prietenie cu Alexandru Ioan Cuza, care îl va numi în postură de ministru de externe. Ca ministru al afacerilor externe, Alecsandri va pleda în Occident pentru recunoașterea Unirii principatelor Române.

Dintre operele sale amintim:

- balade culese și îndreptate: „Miorita” „Toma Alimos” „Novac și corbul” „Manastirea Argeș”
- legende: „Andrii- Popa” „Altarul manastirii Putna” „Visul lui Petru” „Răpirea Bucovinei”
- pasteluri: „Miezul iernii” „Serile la Mircești” „Iarna” „Gerul” „La gura sobei” „Oaspetii primaverii” „Malul Siretului”.

O operă literară foarte importantă de-a lui Vasile Alecsandri din punct de vedere al latinității poporului român este poezia „Cântecul gînteii latine”,

aparuta in anul 1878, opera pentru care scriitorul a fost premiat in Franta la concursul panoramic de la Montpellier, cea dintai distinctie obtinuta de un scriitor roman.

Cantecul ginte latine

*Latina gintă e regină
Între-ale lumii ginte mari;
Ea poartă-n frunte-o stea divină
Lucind prin timpii secolari.
Menirea ei tot înainte
Măreț îndreaptă pașii săi.
Ea merge-n capul altor ginte
Vărsând lumină-n urma ei.*

*Latina gintă e vergină,
Cu farmec dulce, răpitor;
Străinu-n cale-i se înclină
Și pe genunchi cade cu dor.
Frumoasă, vie, zâmbitoare,
Sub cer senin, în aer cald,
Ea se mirează-n splendid soare,
Se scaldă-n mare de smarald.*

*Latina gintă are parte
De-ale pământului comori
Și mult voios ea le împarte
Cu celelalte-a ei surori.
Dar e teribilă-n mânie
Când brațul ei liberator
Lovește-n cruda tiranie
Și luptă pentru-al său onor.*

*În ziua cea de judecată,
Când față-n cer cu Domnul sfânt
Latina gintă-a fi-ntrebată
Ce a făcut pe-acest pământ?
Ea va răspunde sus și tare:
„O! Doamne,-n lume cât am stat,
În ochii săi plini de-admirare
Pe tine te-am reprezentat!*

In aceasta poezie Vasile Alecsandri aduce lauda poporului latin, chiar din primul vers: „latina ginta e regina”.

Titlul operei literare aduce aminte de forma de organizare a poporului roman pe vremea lui Traian si inainte de el. Asa cum dacii erau organizati in triburi si uniuni de triburi, romanii erau organizati in ginte. Cuvantul ginta provien din latinescul „gins” si se refera la persoane unite prin nastere sau descendenta. In organizarea Romei, cuvantul ginta denumeste in stiintele sociale, unitatea sociala formata din descendentii unui stramos comun, real

sau mitic. Dar intr-un sens mai restrans, cuvântul ginta reuneste doar descendenta de gen masculin. In poezia „Cantecul ginte latine” este vorba despre intregul popor latin si Imperiul Roman. Autorul considera ca romanii erau un popor viteaz, puternic, in calea caruia nimic nu statea. Versurile ultimei strofe sugereaza faptul ca romanii erau un popor crestin, lucru pe care noi l-am pastrat cu sfintenie. Ei luptau cu credinta si pentru Dumnezeu: „O! Doamne,-n lume cat am stat, In ochii sai plini de-admirare Pe tine te-am reprezentat!”

Imperiul Roman este definit in poezie prin niste metafore simbolice cum ar fi: „latina ginta e regina”, exprimand suprematia romanilor, „latina ginta e vergina/ cu farmec dulce, rapitor/ strainu-n clae se inclina/ si pe genunchi cade cu dor”, exprimand frumusetea teritoriului, a pamantului. De asemenea, poetul mai foloseste si epitete pentru a sugera maretia, perfectiunea pamantului latin: „frumoasa, vie, zambitoare”. Ginta latina este fericita, implinita, „se scaldă-n mare de smarald” adica in teritoriile verzi, minunate, placute. Imperiul Roman si-a lasat amprenta in istorie, ami ales in istoria romaneasca, dupa cum spune si autorul: „lucind prin timpii seculari” sau in versurile: „ea merge-n capul altor ginte,/ varsand lumina-n urma lor”, evidentiind aici din nou maretia si puterea Imperiului Roman, care a „varsat lumina” si peste poporul geto-dac, romanizandu-l si transformandu-l intr-unul latin. Versul „menirea ei tot inainte” indica telul si determinarea neincetata a romanilor de a fi cei dintai si de a detien puterea.

Penultima strofa a poeziei aduce o dovada a faptului ca noi ne tragem dintr-un popor romanic, prin asemanarea caracterului pe care ei il au:

*Latina gintă are parte
De-ale pământului comori
Și mult voios ea le împarte
Cu celelalte-a ei surori.
Dar e teribilă-n mânie
Când brațul ei liberator
Lovește-n cruda tiranie
Și luptă pentru-al său onor.*

Pamantul romanesc este si el plin de resurse naturale, „comori” cum le numeste Vasile Alecsandri, iar romanii au un spirit de ajutor unii pentru altii, spirit de grija, de sprijin. Insa niciodata romanii nu s-au lasat luati in stapanire de alte popoare, ci au luptat cu „manie” pentru libertate, pentru onoare, pentru teritoriu si mai ales pentru fericire si viata.

Prin expresia „ginta latina” poetul Alecsandri face referire la toate popoarele latine, din toata Europa, la legatura care este intre ele, la relatia, la sangele, acelasi, care curge in fiecare roman din „ginta latina”.

Mihai Eminescu
(1850-1889)

Considerat cel mai mare poet roman, Mihai Eminescu s-a nascut in anul 1850 in localitatea Botosani. A fost supranumit „luceafarul poeziei romanesti” si socotit de cititori si de criticii literari ca cel mai important scriitor romantic al literaturii romane.

In anul 1869 infiinteaza cercul literar „Orientul”, impreuna cu alti tineri. Acest cerc are ca scop culegerea de basme si poezii populare precum si strangerea de documente cu privire la literatura patriei si istoria Romaniei. In anul 1870, de Anul Nou, Eminescu si alti membri ai comisiei cercului literar „Orientul” il viziteaza pe fostul domnitor Alexandru Ioan Cuza, la Dobling. Intre anii 1874 si 1877 este director al Bibliotecii centrale din Iasi, profesor suplinitor si redactor la ziarul „Curierul de Iasi”. Si in tot acest timp publica si in „Convorbiri literare”. In anul 1877 se muta la Bucuresti, unde pana in 1883 va fi redactor iar din anul 1883 chair redactor –sef la ziarul „Timpul”. Aceasta este perioada in care poetul si-a scris marel sale lucrari, cum ar fi: „Luceafarul” si Scrisorile. Insa aceasta slujba ii va ruina sanatatea.

Intre anii 1869 si 1872 merge sa studieze in strainatate, mai precis la Viena, iar intre anii 1872 si 1874 este student „extraordinar” la Berlin. Potentialul si talentul sau sunt recunoscute si apreciate de societatea „Junimea” care i-a promis o bursa daca isi va lua doctoratul in filozofie. Mihai Eminescu s-a prezentat la toate cursurile timpd e doua semestre insa nu aparut la examene.

Cel mai mult scriitorul s-a remarcat prin poezie. Operele sale lirice aveau trei elemente constante, lucruri dragi lui din natura: luna, lacul si codrul. Acestea au capatat numele de elemente eminesciene, iar modul lui aparte si unic de a scrie si de a-si exprima sentimentele este cunoscut si sub numele de gen eminescian sau opera eminesciana. Dintre multitudinea de poezii pe care Mihai Eminescu le-a scris, amintim cateva: „Melancolie” „Singuratate” „Dorinta” „Venere si madona” „Floare albastra” „Revedere” „Atat de frageda” „O, ramai” „Scrisoare III” „Criticii mei” „Mai am un singur dor” „Kamadeva” „De ce nu-mi vii” „Sara pe deal” etc.

VIATA DE LICEU

se traieste o singura data!

O lucrare importanta de-a lui Eminescu este poezia „Memento mori”, opera în care literatura se împletește cu istoria, și în care scriitorul exprimă latinitatea poporului românesc prin elemente istorice, lupte, fapte, conducători etc. Poezia a fost scrisă în anul 1872 dar publicată abia după moartea marelui scriitor.

Memento mori

...
Și deși-n inima noastră sunt semințe de mărire,
Noi nu vrem a le cunoaște; căci străina-ne gândire
Au zdrobit a vieții veche uriaș, puternic lanț;
Secoli lungi ce-au rămas văduvi de a Romei spirit mare
L-au creat... în noi el este; noi îl stingem. Dacă moare,
Noi murim... ramul din urmă din trupina de giganți.

...
Din apus vin zeii Romei. Pe o stea de vulturi trasă,
Zeus de nori-adunătorul urcă bolta maiestoașă,
Mart încoardă arcul falnic spre Zamolxe ațintit;
Ca să scape neamul nobil răsărit din a lui coaste,
Însuși el a urbei semne le ridică înspre oaste,
Și de-antica lui turbare tremur norii de granit.

...
Joe vulturilor lasă frânele. Cu-a lor aripe
Lungi și negre ei întunec soarele. Iară în râpe
Goale și adânci de nouri e Zamolxe-n a lui car
El văzu capul lui Joe, cum l-apus de soare-n vale
Vezi un vârful de munte negru scris cu raze triumfale,
Pe când el cu întunerice peste văi stă temerar.

...
Prin a valurilor vaiet, prin a norilor strigare,
Deschidea portale-albastre mândra și bătrâna mare.
Desfăcu apele-n două dumnezeilor călări
Și la țărni cu stânce rupte de a undelor bătaie
S-adun toți. Aurul din plete lucea-n luna cea bălaie,
Coifuri străluceau albastre ca lumina sfintei mări.

Și pornesc. Odin ș-aruncă sulița prin nori de-aramă,
Care trece-un ac de aur într-a cerului maramă,
Arătând pe neaună drumul l-al Italiei pământ.
Ei se duc, se duc prin câmpii așternuți cu-albă ninsoare,
Strălucă albastru-oțelul de pe membrele barbare,
Pletele le-îmflă furtuna, bărbile sclipeau în vânt.

Ei apar pe-un dâmb al Romei ea dormea sfântă ș-antică.
Peste lumea-i adormită câte-o stea din ceruri pică,
Secoli grămădiți într-însa dorm ca și când n-ar fi fost.
Cugetat-ați vreodată noaptea ce-i lumea întinsă?
Visurile Omenirei, dorurile ei nenvinse
Dorm... dacă ar dormi vecinic cine-ar ști că ele-au fost?

*Țara pare-a fi a lunii mândră, veselă grădină.
Lumina un gând de aur, sus prin nori, luna cea plină,
Roma-n stele strălucește pe-a ei dâmburi, lângă râu;
Ei privesc urbea eternă, ce pe dealuri lin străluce,
Sulița pe loc s-oprește, se preface-n d-aur cruce.
Odin moare Tibrul este a Credinței lui sicriu.*

...

Opera literară „Memento mori” este un poem istoric pe care se bazează întreaga operă eminesciană istorică. Poezia a mai fost numită și „Panorama desertăciunilor” și face referire, pe rând, la marile civilizații, format pe baza succesiunii evenimentelor și popoarelor.

Titlul operei este sugestiv, și reprezintă un adagiu antic, o expresie dragă împăratului Marcus Aurelius, „memento mori” însemnând „aminteste-ți că vei muri”. Poezia vrea să exprime prin succesiunea civilizațiilor faptul că tot ceea ce face omul este trecător și muritor și nimic din ceea ce este omenesc nu va dăinui în veci.

Istoria evocată în acest poem se îmbină cu mitul, viziune poetică ce duce la accentuarea ideii de vis, prezintă în special la începutul poeziei, dar și la sublinierea faptului că sunt chemate în amintire „orele astrale” ale omenirii, momentele de schimbare, civilizațiile de răsucire ale istoriei și mai ales ale omenirii.

În episoade diferite ca întindere sunt evidențiate succesiv Babilonul, Egiptul, biblica Palestina, Grecia și Roma Antică, Dacia mitică, și în sfârșit Franta Revoluției și a Imperiului napoleonic. Roma apare în toată marea ei ca un „urias popor de regi”, iar incendierea ei de către Nero este descrisă în versuri de care Eminescu își va aminti când va evoca în „Împărat și proletar” Parisul, cuprins de flăcările Comunei.

Episodul Babilonului este un prilej de a sugera motivul soartei schimbătoare („fortuna labilis”). Eminescu dovedește o cultură extraordinară pentru 22 de ani (mitologie și istorie universală) și o mare capacitate de a exprima artistic, într-o limbă extrem de nuanțată, aceste realități.

Din întregul poem „Memento mori” episodul egiptean este singurul publicat de Eminescu însuși („Egiptul”). Fragmentul dedicat magiei faraonului însetat de cunoaștere își găsește dezvoltarea în nuvela fanatistică neterminată „Avatarii faraonului Tlî”

Episodul Greciei cultivă o lirică peisagistică, dar conturează și trei figuri emblematice ale culturii elene: filosoful („cugetătorul”), sculptorul orb (motivul artistului ce creează în ciuda infirmităților care îi interzic să se bucure de receptarea propriei opere aminteste de compozitorul surd din „Scrisoarea V”: „gemen / Ca un maestru ce-asurzeste în momentele supreme”) și Orfeu, capabil de un cânt totodată născător de lumi și putând îndruma universul spre haos.

Succesiunea perioadelor istorice se încheie cu momentul Revoluției franceze și la domnie și caderii lui Napoleon, expresie a unei idei („N-a fost om acel ce cade, ce a veacului gândire / Atrăit în el(...)), învins tot de forțele Nordului, materializate de asta dată în iarna rusească: „Nordul m-a învins – ideea m-a lăsat”.

În această poezie, poetul Mihai Eminescu nu face referire și nu se întoarce la miturile clasice, la cele biblice sau la cele creștine, ci se duce la mitul istoric, inspirându-se în primul rând din folclorul românesc și deci aderând la mirul românesc. Important este episodul dacic în care este prezentată lupta dintre

cei doi zei, zeul roman si zeul dac: Zamolxe. Zeul dac este incoltit din toate partile de alti zei cum ar fi: Joe si Mart. Mart este cel care il ataca primul pe Zamolxe: „Mart încoardă arcul falnic spre Zamolxe ațintit;” , iar Joe reprezinta frica prin versurile: „Joe vulturilor lasă frânele. Cu-a lor aripe Lungi și negre ei întunec soarele. Iară în râpe Goale și adânci de nouri e Zamolxe-n a lui car El văzu capul lui Joe, cum l-apus de soare-n vale Vezi un vârful de munte negru scris cu raze triumfale, Pe când el cu întuneric peste văi stă temerar.”

Zamolxe reprezinta in aceasta poezie poporul dac in momentele cele mai periculoase si anume, in razboaile sau bataliile pe care le-a purtat cu Imperiul Roman. Mart reprezinta primele batalii pe care dacii le-au castigat, iar Joe este insasi prevestirea ca romanii vor cucerii intr-un final Dacia si o vor romaniza, ca pe un fenomen ce nu poate fi evitat, ca pe un fapt real, viitorul care se apropie cu certitudine. Insa Zamolxe nus e da batut si lupta demn cu toata puterea sa, astfel devenind un simbol al rezistentei tuturor fortelor panatului strabun in fata Imperiului Roman.

Mihai Eminescu arata in aceasta istorica poezie care sunt stramosii nostri si cum dacii au fost cuceriti de romani, popor cuceritor, suprem, luptator, mereu in frunte.

